

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział 1. Teoretyczne aspekty nauki o zarządzaniu środowiskiem	11
1.1. Podstawowe pojęcia w nauce o zarządzaniu środowiskiem	11
1.2. Koncepcja systemu zarządzania środowiskiem	18
1.3. Analiza makrosystemu społeczeństwo – gospodarka – środowisko jako obiektu zarządzania	25
1.3.1. System społeczeństwo	25
1.3.2. System gospodarka	30
1.3.3. System środowisko	32
Rozdział 2. Regulacje ogólnoprawne	38
2.1. Regulacje o charakterze ustrojowym	39
2.2. Regulacje międzynarodowe i unijne	43
2.3. Odpowiedzialność prawna w gospodarowaniu środowiskiem	47
2.3.1. Odpowiedzialność karna w ochronie środowiska	48
2.3.2. Odpowiedzialność karna za wykroczenia	51
2.3.3. Odpowiedzialność administracyjna	52
2.4. Regulacje prawne problemowe	53
Rozdział 3. Środki zarządzania środowiskiem	55
3.1. Organizacja systemu — organy i urzędy zarządzania środowiskiem	55
3.1.1. Wojewoda	62
3.1.2. Samorząd województwa	63
3.1.3. Samorząd powiatowy	64
3.1.4. Samorząd gminny	65

3.2.	Informacja ekologiczna	66
3.2.1.	Istota i znaczenie informacji w systemie zarządzania środowiskiem	66
3.2.2.	System informacji o środowisku w Unii Europejskiej	69
3.2.3.	System informacji o środowisku w Polsce — Państwowy Monitoring Środowiska	71
3.3.	Nakłady na ochronę środowiska	76
3.3.1.	Definicja i wielkość nakładów na ochronę środowiska	76
3.3.2.	Nakłady na ochronę środowiska	78
3.3.3.	Koszty bieżące ochrony środowiska	80
3.3.4.	Wydatki gospodarstw domowych na ochronę środowiska	82
3.4.	Źródła finansowania ochrony środowiska w Polsce	83
Rozdział 4.	Wskazania polityczno-programowe	91
4.1.	Polityka ekologiczna	91
4.1.1.	Teoretyczne aspekty polityki ekologicznej	91
4.1.2.	Polityka ekologiczna państwa	98
4.1.3.	Polityka ekologiczna Unii Europejskiej	103
4.2.	Strategia zrównoważonego rozwoju	105
4.3.	Programowanie i planowanie	110
Rozdział 5.	Instrumenty zarządzania środowiskiem	119
5.1.	Klasyfikacja instrumentów zarządzania środowiskiem	119
5.2.	Instrumenty prawoadministracyjne	121
5.3.	Proekologiczne procedury administracyjne	126
5.3.1.	Procedura postępowania w sprawie wydania decyzji środowiskowych	127
5.3.2.	Procedura oceny oddziaływania na środowisko	128
5.3.3.	Ocena oddziaływania na środowisko skutków realizacji planów i programów	131
5.3.4.	Inne obligatoryjne procedury administracyjne	132
5.4.	Instrumenty ekonomiczne	136
5.4.1.	Instrumenty o charakterze danin publicznych	139
5.4.2.	Opłaty produktowe i depozytowe	146
5.4.3.	Opłaty usługowe i administracyjne	149
5.4.4.	Instrumenty o charakterze sankcyjnym	151
5.4.5.	Instrumenty o charakterze rynkowym	154
5.4.6.	Zachęty finansowe	158
5.4.7.	Ekologiczne zabezpieczenia finansowe	159
5.5.	Instrumenty dobrowolnego stosowania	160
5.6.	Instrumenty społecznego oddziaływania	163

Rozdział 6. Zarządzanie ochroną przyrody	168
6.1. Ochrona przyrody jako przedmiot i obiekt zarządzania	168
6.2. Organy i instytucje zarządzania ochroną przyrody	178
6.3. Narzędzia zarządzania ochroną przyrody	184
Rozdział 7. Zarządzanie ochroną atmosfery	192
7.1. Uwagi wstępne	192
7.2. Ochrona atmosfery jako przedmiot i obiekt zarządzania	195
7.3. Narzędzia zarządzania ochroną atmosfery	200
7.3.1. Wskazania polityczno-programowe	200
7.3.2. Instrumenty zarządzania ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu	202
7.4. Organy zarządzające i kontrolne oraz instytucje wspomagające	221
Rozdział 8. Zarządzanie gospodarką wodną	224
8.1. Charakterystyka obiektu zarządzania	224
8.2. Narzędzia zarządzania gospodarką wodną	231
8.2.1. Regulacje prawne	231
8.2.2. Programy i plany	234
8.2.3. Narzędzia informacyjne	237
8.2.4. Zakazy i nakazy	238
8.2.5. Pozwolenia wodnoprawne	238
8.2.6. Instrumenty ekonomiczne i instrumenty społecznego oddziaływania	239
8.3. Opis systemu zarządzającego	240
8.4. Założenia reformy systemu zarządzania gospodarką wodną	245
Rozdział 9. Zarządzanie gospodarką odpadami	247
9.1. Charakterystyka obiektu zarządzania	247
9.1.1. Podział odpadów według miejsca powstawania	249
9.1.2. Podział odpadów według zagrożenia dla człowieka i środowiska	252
9.1.3. System odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych	257
9.2. Narzędzia zarządzania gospodarką odpadami	260
9.2.1. Regulacje prawne	261
9.2.2. Plany gospodarki odpadami	265
9.2.3. System obowiązków, nakazów, zakazów i pozwoleń	267
9.2.4. System ewidencji odpadów	268
9.2.5. Opłaty i zabezpieczenie finansowe	272
9.2.6. Dobrowolne porozumienia i edukacja społeczeństwa	273
9.3. Instytucje zarządzania gospodarką odpadami	274

Rozdział 10. Zarządzanie bezpieczeństwem ekologicznym	277
10.1. Charakterystyka obiektu zarządzania bezpieczeństwem ekologicznym	277
10.1.1. Powodzie	279
10.1.2. Osuwiska	279
10.1.3. Susze	281
10.1.4. Silne wiatry	283
10.1.5. Awarie techniczne	285
10.2. Opis systemu zarządzania kryzysowego	286
10.2.1. Organy zarządzania kryzysowego	288
10.2.2. Organy opiniotawczo-doradcze	289
10.2.3. Centra zarządzania kryzysowego	289
10.2.4. Instrumenty zarządzania kryzysowego	290
10.2.5. Instytucje reagowania kryzysowego	290
10.3. Monitorowanie i ostrzeganie przed zagrożeniami bezpieczeństwa ekologicznego	294
10.3.1. Służba hydrologiczno-meteorologiczna	294
10.3.2. Ośrodki koordynacyjno-informacyjne ochrony przeciwpowodziowej	295
10.4. Zarządzanie bezpieczeństwem użytkowania organizmów genetycznie zmodyfikowanych	297
10.4.1. Opis obiektu zarządzania	297
10.4.2. Instrumenty zarządzania	303
10.4.3. Instytucje zarządzające	305
Bibliografia	307
Indeks	321